

ਰੇਡੀਓ ਲਵੀਵਾਰ:ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ - ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ ਫਿਜ਼ਾਏਂ

ਕੜੀ-9 ਸਾਗਰ ਦਾ ਗੀਤ

ਮਹਾਂਸਾਗਰ-ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ

ਖੋਜ ਤੇ ਲੇਖਣ: ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਲਾਗਵੰਕਰ

(‘Song of the Ocean’, The Ocean-atmosphere Vulnerability)

ਪੰਜਾਬੀ ਰੁਪਾਂਤਰ ਤੇ ਲੇਖਣ: ਭਾਰਤ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਮਤੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

(In this episode, ‘Song of the Ocean’, the ocean-atmosphere vulnerability has been discussed, it has been made out that since more than 70 percent of the earth’s surface is occupied by oceans, climatic conditions on earth are obviously governed by oceans and it is dependent upon the behavior of these oceans. Perturbations on oceans create great impact on the atmospheric conditions and generate internal climate variability. Thus, it elaborates the role of oceans in governing the climate system of the earth and also talks about the related phenomena such as El Nino, La Nina, Southern oscillations, Thermohaline circulation, climate inertia, etc.)

(ਇਸ ਕੜੀ ‘ਸਾਗਰ ਦਾ ਗੀਤ’ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਸਾਗਰ-ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਜੋ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਤਹਿ ਦਾ 70% ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਉਪਰਲੀ ਜਲਵਾਯੂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਹੀ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ.. ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਉਥਲਾਂ-ਪੁਥਲਾਂ ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲਵਾਯੂ-ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ...ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਲਵਾਯੂ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਲ ਨਿਨੋ, ਲਾ ਨਿਨੋ, ਦੱਖਣੀ ਹਿਲ-ਜੁਲਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲਣਾਂ, ਥਰਮੋਹੇਲੀਅਨ ਪਰਿਸੰਚਰਣ ਯਾਣੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵਹਾਅ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਮਕ ਅਤੇ ਘਣਤਾ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਲਵਾਯੂ ਜੜ੍ਹਤਾ ਆਦਿ ਸਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਵੀ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ)

ਪਾਤਰ

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ

ਮਰਦ ਸੂਤਰਧਾਰ

ਭੋਲੂ: ਸਕੂਲ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ਉਮਰ 10-12 ਸਾਲ)

ਦਾਦੀ: ਭੋਲੂ ਦੀ ਪਰਦਾਦੀ (ਉਮਰ 70 ਸਾਲ)

ਨੀਲੂ: ਮਛੇਰਾ (ਉਮਰ ਲੱਗਭਗ 35 ਸਾਲ)

ਰਾਜਾ: (ਉਮਰ 45-50 ਸਾਲ)

ਕਪਤਾਨ: ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਕਪਤਾਨ (ਉਮਰ 60 ਸਾਲ)

ਚੀਫ਼ ਅਫਸਰ: ਕਪਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਫਸਰ (ਉਮਰ 45 ਸਾਲ)

ਰੀਆ: ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀ (ਉਮਰ 40 ਸਾਲ)

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਐਲਾਨ

(ਸਿਰਲੇਖ ਗੀਤ ਦਾ ਸੰਗੀਤ-ਟ੍ਰੈਕ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ)

ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ, ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈਂ ਫਿਜ਼ਾਏਂ .....

ਸੰਗੀਤ.....

ਐਲਾਨ: ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਵੱਲੋਂ ਵਿਗਿਆਨ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੈ, **ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ “ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈਂ ਫਿਜ਼ਾਏਂ” ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਕੜੀ “ਸਾਗਰ ਦਾ ਗੀਤ: ਮਹਾਂਸਾਗਰ-ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ”**।

(ਸਿਰਲੇਖ ਗੀਤ ਦਾ ਸੰਗੀਤ-ਟ੍ਰੈਕ ਮੁੜ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ)

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਹਾਂ ਜੀ। ਪਿਆਰੇ ਸ੍ਰੋਤਿਓ ... ਸੁਆਗਤ ਹੈ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਅੱਜ ਦੇ “**ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨ**” ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ “**ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈਂ ਫਿਜ਼ਾਏਂ**” ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਕੜੀ ਵਿੱਚ।

ਮਰਦ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਹਾਂ! ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ “**ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈਂ ਫਿਜ਼ਾਏਂ**” ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕੜੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਸੀਂ ਚਰਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ... ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸੱਤ ਕੜੀਆਂ ਵਿੱਚ।

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ 52 ਕੜੀਆਂ, ਛੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਕੜੀ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ।

ਮਰਦ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਹਾਂ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਦੀਆਂ 26 ਕੜੀਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਚਰਚਾ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਕੜੀ ਰਾਹੀਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੰਕੇ ਜਿਹੜੇ ਉੱਠੇ ਸਨ ਸਾਡੀਆਂ ਸੱਤਾਂ ਕੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ!

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਇਸ ਚਰਚਾ ਨਾਮੀ ਕੜੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ‘ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਵਾਬ... ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ!

ਮਰਦ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਕੀਤੀ ਸੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਿ ਕੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਮਾਹਰ ਧਰਤ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਜਲਵਾਯੂ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਬਾਬਤ ਉੱਠੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ, ਸਾਡੀ ਸ਼ੰਕਾ ਨਵਿਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸਤੇ!

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਵੇਖੋ ਜੀ! ਸੁਣ ਲਿਆ ਸੀ ਅਸੀਂ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਪਰ ਉਰਜਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ ਸਾਡਾ ਸੂਰਜ!

ਮਰਦ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਕਹਾਣੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਘਟਦੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਦਾ!

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੁਦਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਡਲ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਤੀ ਵਿਧੀਆਂ ਹੀ ਨੇ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ.. ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਦਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹ ਬਦਲਾਅ, ਸਬੱਬ ਪੂਰੇ ਜੀਵਣ ਦਾ ਹੀ ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ !

ਮਰਦ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਸਾਡੀ ਜੀਵਣ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਖਪਤਵਾਦ ਭਾਰੂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਗਰਮਾਅ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਧਰਤੀ ਵੀ।

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਹਾਂ ਜੀ! ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ ਭੇਦ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਵੱਧ ਤਰੰਗ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦਾ।

ਮਰਦ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਸੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆ ਹੈ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਕੋਈ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਕੀਕਤ ਹੈ।

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਧਰਤੀ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਦੀ ਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਵਿਸਤਾਰ! ਜਾਣਿਆ ਸੀ ਉਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਧਰਤੀ ਵੀ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਕਿਤੇ ਸੁੱਕਰ ਵਰਗਾ ਸ਼ੀਤ ਗ੍ਰਹਿ!

ਮਰਦ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਅੱਜ ਦੀ ਇਸ ਕੜੀ “ਸਾਗਰ ਦਾ ਗੀਤ, ਮਹਾਂਸਾਗਰ-ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ” ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਕਹਾਣੀ... ਸਾਗਰ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨਾਲ ਸਾਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹਾਂ ਕਾਰਨ ਆਉਂਦੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ।

ਔਰਤ ਸੂਤਰਧਾਰ: ਲਓ ਕਰੀਏ ਸ਼ੁਰੂ...ਸੁਣੋ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ‘ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ ਫਿਜ਼ਾਏ’ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਕੜੀ ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ!

.....ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਦਲਾਅ ਸੰਗੀਤ.....

.....ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੂਜਾ.....

(ਭੋਲੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ.. ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਰਦਾਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ)

ਭੋਲੂ: (ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ, ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) ਦਾਦੀ.. ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ... (ਦਾਦੀ ਅੰਦਰੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ)

ਦਾਦੀ: ਭੋਲੂ.... ਬੇਟਾ ਭੋਲੂ! ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹਾਂ... ਕੀ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤੂੰ?

ਭੋਲੂ: ਦਾਦੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੋਈ ਸੁੰਦਰ ਕਹੀ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ.. ਯਾਦ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ...

ਦਾਦੀ: (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਹਾਂ.. ਯਾਦ ਹੈ...

ਭੋਲੂ: ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ.. ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਪੰਛੀ ਹਾਂ..

ਦਾਦੀ: (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਠੀਕ ਹੈ ਭੋਲੂ.. ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹਾਂ... ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਹਾਣੀ! ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਘੁੱਟ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈਣ ਦੇ.. (ਦਾਦੀ ਸਟੀਲ ਦੇ ਗਿਲਾਸ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਂਦੀ ਹੈ)

ਭੋਲੂ: ਤਿਆਰ???

ਦਾਦੀ: (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਹਾਂ, ਹੁਣ ਸੁਣ.. ਕਹਾਣੀ ਹੈ... ਇਹ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ... ਨੀਲੂ ਦੀ।

ਭੋਲੂ: ਓਹੋ!

ਦਾਦੀ: ਨੀਲੂ ਇਕ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਸੀ.. ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨਿਹਕਲੰਕ ਇਨਸਾਨ! ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ.. ਇਕ ਸਵੇਰ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰਾਂ ਮੱਛੀ ਫੜਨ ਜਾਣ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ..

ਭੋਲੂ: (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਹੈਂ! ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜਾ?

ਦਾਦੀ: ਹਾਂ.. ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜਾ!

ਭੋਲੂ: ਪਰ ਕਿਉਂ?

ਦਾਦੀ: (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਕਿਉਂ..? ਨੀਲੂ ਤੋਂ ਵੀ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਇਹੋ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ..! ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ..... ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਗਏ... ਬੇੜਾ ਬਣਦਾ ਗਿਆ..... ਇਕ ਦਿਨ... ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਦਾ ਸੱਦਾ ਆਇਆ...

.....ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਦਲਾਅ ਸੰਗੀਤ.....

.....ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੀਜਾ.....

(ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਲੱਗਿਆ ਹੈ.. ਸਾਰੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹਨ...ਰਾਜਾ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ..)

(ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ)

ਰਾਜਾ: (ਗੁੱਸੇ ਭਰੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ) ਨੀਲੂ! ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ?

ਨੀਲੂ: ਜੀ ਹਜ਼ੂਰ..

ਰਾਜਾ: ਪਰ ਕਿਉਂ? ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਬੇੜਾ? ਕੀ ਤੂੰ ਇਹ ਬੇੜਾ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਆਖਣ 'ਤੇ ਬਣਾ ਰਿਹਾ...?

ਨੀਲੂ: ਨਹੀਂ ਹਜ਼ੂਰ.. ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਆਖਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ.. ਸਗੋਂ ਖੁਦ ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ ਆਖਣ 'ਤੇ!

ਰਾਜਾ: ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ ਆਖਣ ਤੇ? ਕੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, ਨੀਲੂ?

ਨੀਲੂ: ਨਹੀਂ ਹਜ਼ੂਰ... ਮੈਂ ਸੱਚ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ.. ਭਗਵਾਨ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਮਹਿਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ.. ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵਧ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੱਟ 'ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਜਾ: ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ? ਵੇਖ.. ਮੈਨੂੰ ਮੂਰਖ ਨਾ ਬਣਾ...

ਨੀਲੂ: ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ ਹਜ਼ੂਰ.. ਮੈਨੂੰ ਖੇਦ ਹੈ.. ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਿਤ ਹਾਂ..

ਰਾਜਾ: ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ, ਨੀਲੂ... ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥ ਹਾਂ... ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋਂ..!

.....**ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਦਲਾਅ ਸੰਗੀਤ**.....

.....**ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚੌਥਾ**.....

(**ਭੋਲੂ ਅਤੇ ਦਾਦੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ**)

ਦਾਦੀ: ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਨੀਲੂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ.. ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੀਲੂ ਮੂਰਖ ਸੀ ਅਤੇ ਫਾਲਤੂ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ...

ਭੋਲੂ: ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਦਾਦੀ?

ਦਾਦੀ: ਭੋਲੂ! ਪਰ ਨੀਲੂ ਵਰਗਾ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਬੰਦਾ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਇਕ ਮਹਿਨੇ ਬਾਅਦ, ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਚੱਕਰਵਾਤ ਬਣਿਆ.. ਇਹ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੱਕਰਵਾਤ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਨੀਲੂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਿਆ ... (ਪਿੱਠਭੂਮੀ 'ਚ ਚੱਕਰਵਾਤ, ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਧੁਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਉ) ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਗਰਜਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ... ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ... ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨੀਲੂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਲਮਗਨ ਹੋ ਗਿਆ.. ਨੀਲੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੇੜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ... ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ... ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਸਨ... ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਲੂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੇੜੇ ਦਾ ਆਸਰਾ ਮਿਲਿਆ.. ਸਮੁੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਗਰ ਸੁਭਾਅ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਅੰਦਰ ਸਮਾ ਲਿਆ.. ਕੇਵਲ ਉਹ ਹੀ ਬਚ ਸਕੇ ਜਿਹੜੇ ਨੀਲੂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ...

ਭੋਲੂ: ਓਹੋ ਦਾਦੀ! ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ.. ਇਹ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਬਲਕਿ ਇਕ ਮਨ ਘੜਤ ਗੱਪ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ!

ਦਾਦੀ: ਭੋਲੂ, ਅਸੀਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਅਜੇ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਹੀ ... ਪਰ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਣ ਜਿਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਗੱਪ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ..

ਭੋਲੂ: ਦਾਦੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹੋ..?

ਦਾਦੀ: (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਭੋਲੂ, ਮੇਰੇ ਆਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ..

ਭੋਲੂ: ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ, ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਸੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ.. (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਦਾਦੀ, ਅਸੀਂ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜੀ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਵਰ ਜਾਂ ਸਰਾਪ ਵਾਲੇ ਪੌਰਾਣਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ..!

ਦਾਦੀ: ਹਾਂ, ਭੋਲੂ ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ.. ਪਰ ਜਰਾ ਕੁ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ.. ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ 'ਈਸ਼ਵਰ' ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ.. ਬੱਸ ਉਹ ਹੈ 'ਕੁਦਰਤ'.. ਸਾਡਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ.. ਈਕੋ-ਸਿਸਟਮ.. ਯਾਣੀ ਸਾਡੀ ਪਰਿਆਵਰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ! ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ.. ਸਾਨੂੰ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ...

ਭੋਲੂ: ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਦਾਦੀ..

ਦਾਦੀ: ਭੋਲੂ, ਲੱਗਭਗ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਾਚਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ... ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ... ਵਰਖਾ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ.. ਗਰਮੀਆਂ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ... ਅਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ-ਕੀ.. ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਕ ਹੋਰ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਘਟੇਗੀ...

ਭੋਲੂ: ਉਹ ਕੀ ਦਾਦੀ?

ਦਾਦੀ: ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਰਤਮਾਨ ਦਰ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਧਰੁਵਾਂ 'ਤੇ ਪਈ ਬਰਫ਼ ਪਿਘਲ ਜਾਵੇਗੀ.. ਪਾਣੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਜਾਵੇਗਾ.. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਟਾਪੂ ਤੇ ਤੱਟੀ ਖੇਤਰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਲਮਗਣ ਹੋ ਜਾਣਗੇ..

ਭੋਲੂ: ਹਾਏ ਰੱਬਾ!

ਦਾਦੀ: (ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ) ਤਾਂ, ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਰੱਬ ਯਾਦ ਆ ਰਿਹਾ.. (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ)

ਭੋਲੂ: ਓਹੋ ਦਾਦੀ.. ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਉਡਾਓ.. ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਗਿਆ.. ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ..

ਦਾਦੀ: ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ... ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁਣੋ.. ਨੀਲੂ ਵਾਂਗ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ..

ਭੋਲੂ: ਹਾਂ ਦਾਦੀ..

ਦਾਦੀ: (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਪਰ ਹੁਣ ਜਾਹ ਸੌਂ ਜਾ.. ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ.. ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਵੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ..

ਮੂਲੇ: ਠੀਕ ਹੈ ਦਾਦੀ... ਗੁੱਡ ਨਾਈਟ!

ਦਾਦੀ: ਗੁੱਡ ਨਾਈਟ!

.....ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਦਲਾਅ ਸੰਗੀਤ.....

.....ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੰਜਵਾਂ.....

(ਭੋਲੂ ਅਤੇ ਦਾਦੀ ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ...)

(ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਜਹਾਜ਼ ਮੰਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ..)

ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਰੀਆ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਹਨ... ਵਿਚ-ਵਿਚ ਕੱਪ ਅਤੇ ਤਸ਼ਤਰੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ..)

ਅਫਸਰ: ਤਾਂ, ਰੀਆ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ? ਕੀ ਇਹ ਸਫਲ ਹਵੇਗਾ ?

ਰੀਆ: ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ... ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਤਾਂ ਕਪਤਾਨ ਉਪਰ ਅਤੇ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ...

ਅਫਸਰ: ਅਸੀਂ..

ਰੀਆ: ਪਰ ਹਾਂ! ਜਲਵਾਯੂ-ਮਾਹਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਂ ਜਲਵਾਯੂ-ਪਰਿਸਥੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ.. ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਜਲਵਾਯੂ ਦਾ ਸਹੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ.. ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਣ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਮੱਦਦ ਕਰੇਗਾ..

ਅਫਸਰ: ਹਾਂ, ਰੀਆ.. ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ.. ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ.. ਇਹ ਇਕ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ..

ਰੀਆ: ਹਾਂ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ.. ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ.. ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਮੁੰਦਰ ਜਾਂ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਕ ਗੜਬੜੀ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ..

ਅਫਸਰ: ਸੱਚੀਂ ?

ਰੀਆ: ਜੀ ਹਾਂ.. ਅਸਲ ਵਿਚ, ਜਲਵਾਯੂ-ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਇਕ ਮੌਲਿਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭੂਮੀ 'ਤੇ ਵੀ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ...

ਅਫਸਰ: ਉਹ ਕਿਵੇਂ ?

ਰੀਆ: ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਤਹਿ ਦਾ 70% ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ.. ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਦਾ ਲੱਗਭਗ ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਸੋਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ...

ਅਫਸਰ : ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਹੀ ਹੈ..

ਰੀਆ: ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉੱਚ ਤਾਪ-ਸਮਰਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੀ ਠੰਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ..

ਅਫਸਰ: ਹਾਂ...

ਰੀਆ: ਗਰਮੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਰਜਾ, ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਠੰਢੇ ਹੋਣ ਦੀ ਧੀਮੀ ਕਿਰਿਆ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਰਜਾ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਫਸਰ (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ): ਰੀਆ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਫਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਐਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰੀਆ: ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਸਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ‘ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ, ਪਰ...

ਅਫਸਰ: ਨਹੀਂ.. ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਜਦੋਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਹਵਾ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਸੰਵਹਿਣ ਅਤੇ ਵਿਕਿਰਨ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਉਪਰਲੀ ਹਵਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਵਾਵਾਂ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਉਰਜਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਮੈਂ ਸਹੀ ਕਿਹਾ, ਰੀਆ?

ਰੀਆ: ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ, ਸਰ। ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ!

ਅਫਸਰ: ਉਹ.. ਬਸ ਰੀਆ! ਹੁਣ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਕਰੋ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਚਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੱਪ ਪੀਣ ਦਿਓ।

(ਅਫਸਰ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਚਾਹ ਬਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਕੱਪਾਂ ਤੇ ਚਮਚਿਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼, ਕੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼)

ਰੀਆ: ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਸਰ! ਸਮੁੰਦਰ ਕੇਵਲ ਸੂਰਜੀ ਕਿਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਖਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਪਰ ਤਾਪ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਸ਼ਪ ਬਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਵਾ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਨਮੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਵਾਵਾਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਫਸਰ: ਸਹੀ ਕਿਹਾ, ਅਸਲ ਵਿਚ, ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਲੱਗ ਭੱਗ ਸਾਰੀ ਵਰਖਾ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਰੀਆ: ਤਪਤ ਖੰਡੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਧ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਐਥੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੱਧ ਉੱਡਦਾ ਹੈ। ਭੂ-ਮੱਧ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਫਸਰ: ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ! ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਰੌਚਕ ਗੱਲ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਰੀਆ: ਤਰੰਗਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਵਹਾਅ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹਿਲਜੁਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਤਹੀ ਹਵਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਯੋਗਦਾਨ ਤਾਪਮਾਨ, ਨਮਕ ਦੀ ਸੰਘਣਤਾ ‘ਚ ਬਦਲਾਅ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਘੁਮਾਉ ਅਤੇ ਜਵਾਰ-ਭਾਟੇ ਦਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲਹਿਰਾਂ ਉੱਤਰੀ ਗੋਲਾਰਧ ਵਿੱਚ ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਦੇ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੋਲ-ਗੋਲ ਰਸਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਦੱਖਣੀ ਗੋਲਾਰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਅਕਸਰ ਤੱਟੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਫਸਰ: ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ?

ਰੀਆ: ਸਰ! ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਰੰਗਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਨਵੇਅਰ ਬੈਲਟ (ਸਮਾਨ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਚਲਦੇ ਪਟੇ) ਵਾਂਗ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਰਸਾਤ ਨੂੰ ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਧਰੁਵਾਂ ਵੱਲ ਤੇ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਧਰੁਵਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭੂ-ਮੱਧ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਫਸਰ: ਮਤਲਬ ਰੀਆ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਤਰੰਗਾਂ ਕੇਵਲ ਗਲੋਬਲ ਜਲਵਾਯੂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?

ਰੀਆ: ਜੀ ਸਰ, ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਹੀ ਸਮਝਿਆ! ਇਹ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਰੰਗਾਂ, ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਰੰਗਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ‘ਤੇ ਅਤਿ ਦੀ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਧਰੁਵੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤਿ ਦੀ ਸਰਦੀ ਪਵੇਗੀ। ਧਰਤੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਫਸਰ: ਉਹ.. ਮਤਲਬ ਕਿ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ!

ਰੀਆ: ਹਾਂ, ਯਕੀਨਨ!

(ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਰੀਆ (ਹੌਲੀ ਜਿਹੇ): ਉਹ, ਕਪਤਾਨ!

(ਕਪਤਾਨ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਰੀਆ ਤੇ ਅਫਸਰ ਕੁਰਸੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਵਾਉਣ

ਲਈ ਕੁਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਕਰਨ ਤੇ ਜੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ)

ਕਪਤਾਨ: ਬੈਠ ਜਾਉ। ਸਗੋਂ, ਰੀਆ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਰੀਆ: ਕਿਉਂ ਸਰ?

ਕਪਤਾਨ: ਰੀਆ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ.. ਤੇ ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਫਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਐਥੇ ਹੀ ਹਨ।

ਅਫਸਰ: ਜੀ, ਕਪਤਾਨ।

ਕਪਤਾਨ: ਹੁਣ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ। ਮੈਨੂੰ GPRS ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਰੀਆ: ਕਪਤਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ।

ਕਪਤਾਨ: ਹਾਂ, ਰੀਆ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਹੈ.. ਪਰ ਮੈਂ ਜ਼ਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਚਲਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚਾਰਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵੇਖ ਲਵੋ ਤੇ ਸਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪ ਨੋਟ ਕਰ ਲਵੋ। ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ...

ਰੀਆ: ਜੀ! ਚਾਰਟ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹਨ.. ਹੁਣ ਵੀ। ਵੇਖੋ.. (ਰੀਆ ਚਾਰਟ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ) ਮੇਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਐਥੇ ਹਾਂ.. ਪੂਰਬੀ ਪੈਸਿਫਿਕ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ) ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ..

ਕਪਤਾਨ: ਹਾਂ!

ਰੀਆ: ਹੁਣ, ਅਲ ਨਿਨੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ.. ਐਥੇ, ਜੋ ਮੈਂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਹੋਇਆ...

ਅਫਸਰ: ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਪਰ ਇਸ ਐਲ ਨਿਨੋ ਦੀ ਜਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਤਾਂ ਕਰੋ? ਇਸ ਨਾਲ ਐਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਕੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ?

ਰੀਆ: ਦਰਅਸਲ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਅਲ ਨਿਨੋ' ਹਲਕੀ ਗਰਮ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਰੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪੀਰੂ ਤੇ ਇਕੁਏਡੋਰ ਦੇ ਤੱਟ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। 'ਅਲ ਨਿਨੋ' ਸਪੇਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ 'ਚਾਇਲਡ ਕਰਾਈਸਟ' ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਿਸਮਸ ਸਮੇਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਪਤਾਨ: ਉਹਹ.. ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨਾਮ ਬਾਬਤ ਐਨਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰੀਆ: ਜਲਵਾਯੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਅਲ ਨਿਨੋ' ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਵਰਣਨ 1892 ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੀਮਾ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਹੋਈ ਜਿਊਗ੍ਰਾਫੀਕਲ (ਭੂ-ਤਲ ਵਿਗਿਆਨ) ਸੁਸਾਇਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਕੈਪਟਨ ਕੈਮੀਲੋ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀਰੂ ਦੇ ਮਲਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹਲਕੀ ਗਰਮ ਵਗਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਨਾਮ 'ਅਲ ਨਿਨੋ' ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। 'ਅਲ ਨਿਨੋ' ਹੋਰ ਮੌਸਮੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਰਜ ਵਾਲੇ ਝੱਖੜਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਕ ਹਕੀਕੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਗਰਜ ਵਾਲੇ ਝੱਖੜਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਬਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ

1-2 ਦਿਨ ਅਗਾਊਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਬਾਰੇ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ 'ਅਲ ਨਿਨੋ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਫਸਰ: ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਰੀਆ: ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਲ ਨਿਨੋ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ 6-9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੁਹਾਰਤ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਕਈ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ ਜੋ ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕੀਏ।

ਕਪਤਾਨ: ਪਰ ਰੀਆ.. ਹੁਣ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ.. ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ!

ਰੀਆ: ਜੀ, ਸਰ! ਜ਼ਰੂਰ!

ਅਫਸਰ: ਰੀਆ, ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਖਤਰਿਆਂ ਬਾਬਤ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਾਨਣਾ ਤਾਂ ਪਾ ਦਿਓ ਜਰਾ!

ਰੀਆ: ਸਰ, ਮੱਧ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਤਪਤ ਖੰਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਸਤਹੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਔਸਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਗਰਮ ਹੋਣਾ ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਰਖਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਤਪਤ ਖੰਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਉਪਰ ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਤਪਤ ਖੰਡੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਫਸਰ: ਸਾਡੇ ਭਾਰਤੀ ਜਲਵਾਯੂ ਨਾਲ ਅਲ ਨਿਨੋ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਦੱਸੋ ਖੋਲ੍ਹੋ ਕੇ ਨਾ!

ਰੀਆ: ਜੀ! ਲਓ ਸੁਣੋ! ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਲ ਨਿਨੋ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਨਸੂਨ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸੋਕੇ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਫਸਰ: ਤੇ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ (ਤੂਫਾਨਾਂ) ਬਾਰੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸੂਚਨਾ ਕੀ ਹੈ?

ਕਪਤਾਨ: ਮੈਂ ਵੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ (ਤੂਫਾਨਾਂ) ਕਰਕੇ ਹੀ ਚਿੰਤਿਤ ਹਾਂ, ਅਫਸਰ!

ਰੀਆ: ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਕਾਰਨ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਸਤਹੀ ਪਾਣੀ ਪੱਛਮੀ ਪੈਸਿਫਿਕ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ) ਵਿਚ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੱਕਰਵਾਤ (ਤੂਫਾਨ) ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਸਤਹਿ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਤਪਤ ਖੰਡੀ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ - ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਫਸਰ: ਹਾਏ ਮੇਰੇ ਰੱਬਾ (ਓਹ ਮਾਈ ਗਾਡ)!

ਕਪਤਾਨ: ਦਰਅਸਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲੇਟ ਹਾਂ। ਲਾ ਨੀਨਾ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ!

ਅਫਸਰ: ਰੀਆ ਜੀ! ਹੁਣ ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਇਸ 'ਲਾ ਨਿਨਾ' ਦਾ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦਿਓ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ!

ਰੀਆ: 'ਲਾ ਨਿਨਾ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟਾ (ਹੱਸ ਕੇ) ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਲਾ ਨਿਨਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੀ ਭੈਣ'। 'ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੱਖਣੀ ਕੰਪਨ' ਦਾ ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ (ਹਾਂ ਪੱਖੀ) ਚਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੱਧ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਤਪਤ ਖੰਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦਾ ਸਤਹੀ ਤਾਪਮਾਨ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਫਸਰ: ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੈ ਨਾ ?

ਰੀਆ: ਸਾਡੇ ਲਈ.. ਹਾਂ! ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲਾ ਨਿਨਾ ਆਇਆ, ਕਾਫੀ ਵਧੀਆ ਮੌਨਸੂਨ ਆਈ! ਕੁਝ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੋਕਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ। ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੁਫਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਪਤਾਨ: ਅਫਸਰ! ਇੱਕ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ। ਇਹ ਕਾਰਕ ਮੌਸਮੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ.. ਕਈ ਥਾਈਂ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਗਲੋਬ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਜਿਹੜਾ ਅੱਗੋਂ ਹਵਾਵਾਂ, ਤੁਫਾਨ, ਚੱਕਰਵਾਤ, ਵਰਖਾ ਆਦਿ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਰੀਆ: ਬਿਲਕੁਲ! ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਉਪਰਲਾ ਦਬਾਅ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਉਪਰ ਦਬਾਅ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ 'ਦੱਖਣੀ ਕੰਪਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ 'ਅਲ ਨਿਨੋ ਸਦਰਨ ਓਸੀਲੇਸ਼ਨ' ਯਾਣੀ ਅਲ ਨਿਨੋ ਦੱਖਣੀ ਕੰਪਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕਪਤਾਨ: ਠੀਕ ਹੈ ਰੀਆ.. ! ਹੁਣ ਸਮਾ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ! ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਿਸ਼ਨ...

ਰੀਆ: ਨਹੀਂ.. ਸਰ! ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੱਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ.. ਆਓ ਚੰਗੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਹੱਥ ਕਰੀਏ!

ਅਫਸਰ: ਜੀ ਕਪਤਾਨ! ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ!

.....ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਦਲਾਅ ਸੰਗੀਤ.....

.....ਦ੍ਰਿਸ਼ ਛੇਵਾਂ.....

(ਤੇਜ਼ ਤੁਫਾਨੀ ਹਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ ਉਪਰ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿੱਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਉਹ ਤੁਫਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਿੱਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਪਿੱਠ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਭੋਲੂ ਸੌਂਦੇ ਵੇਲੇ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਚੀਖ ਰਿਹਾ ਹੈ)

ਭੋਲੂ: ਆਓ ਕਪਤਾਨ! ਰੁਕੋ! ਅਫਸਰ... ਰੀਆ.. ਕਪਤਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ..

(ਦਾਦੀ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ)

ਦਾਦੀ: ਪੁੱਤਰ ਭੋਲੂ, ਕੀ ਹੋਇਆ? ਕੌਣ ਕਪਤਾਨ? ਰੀਆ? ਕਿਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ?

ਭੋਲੂ: (ਸੁੱਤੇ-ਸੁੱਤੇ) ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਕਪਤਾਨ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ..

ਦਾਦੀ: ਉੱਠ ਜਾ ਭੋਲੂ.. ਹੁਣ 8 ਵਜ ਗਏ ਨੇ ਤੇ ਦੇਖ ਤੂੰ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈਂ..

ਭੋਲੂ: (ਉੱਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਹਾਂ.. ਜੀ, ਦਾਦੀ ਇਹ ਸੀ..

ਦਾਦੀ: ਰੀਆ ਤੇ ਅਫਸਰ ਕੌਣ ਸਨ? ਤੇ ਕਪਤਾਨ? ਕੀ ਤੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖੇਲ ਰਿਹਾ ਸੀ?

ਭੋਲੂ: ਨਹੀਂ... ਦਾਦੀ! ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜ਼ਹਾਜ਼ ਸੀ ਤੇ ਕਪਤਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਚੱਕਰਵਾਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ।

ਦਾਦੀ: ਬਸ ਕਰ ਭੋਲੂ, ਇਹ ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਕਰ ਜੋ ਤੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਨੀਲੂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ?

ਭੋਲੂ: ਦਾਦੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ.. ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ, ਗਰਮੀ ਸੋਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰ.... ਅਲ ਨਿਨੋ...

ਦਾਦੀ: ਠੀਕ ਹੈ ਭੋਲੂ। ਜੋ ਤੂੰ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਆ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਨੀਲੂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। (ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ) ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭੋਲੂ: ਬਸ ਕਰੋ ਦਾਦੀ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਉਡਾਓ। ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਵੇਖਾਂਗਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਵੇਖਣਗੇ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ!

-----ਸਮਾਪਤੀ ਸੰਗੀਤ-----

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

ਪ੍ਰਸ਼ਨ1: ਅਲ ਨਿਨੋ ਕੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ: ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਰਮ ਤਰੰਗ ਜਿਹੜੀ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੀਰੂ ਤੇ ਈਕੁਆਡੋਰ ਦੇ ਤਟ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਬਣਦੀ ਹੈ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ2: ਅਲ ਨਿਨੋ ਤੇ ਲਾ ਨਿਨੋ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: ਧਰਤੀ ਦੇ ਗਰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਬਦਲਾ ਕਾਰਨ ਚਲਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਲ ਤਰੰਗਾਂ ਕਰਕੇ।